RISØR KOMMUNE

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 25/2997-8
Saksbehandler Berit Weiby Gregersen

Høring av søknad om Lindlandsaga kraftverk

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Miljø- og teknisk utvalg	16.09.2026	26/23

Miljø- og teknisk utvalg har behandlet saken i møte 16.09.2026 sak 26/23

Det ble ikke fremmet alternative forslag til vedtak.

Votering
Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Miljø- og teknisk utvalgs vedtak
Risør kommune anbefaler NVE å gi tillatelse til Lindlandsaga kraftverk.

Høring av søknad om Lindlandsaga kraftverk

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Risør kommune anbefaler NVE å gi tillatelse til Lindlandsaga kraftverk.

Vedlegg

Konsesjonssøknad Lindlandsaga minikraftverk

Sammendrag

NVE har mottatt en søknad fra Lindlandsaga kraftverk AS om tillatelse etter vannressursloven til Lindlandsaga kraftverk. NVE ønsker å få inn synspunkter på planen som er presentert i søknaden. Lindlandsaga Kraftverk AS søker om å reetablere tidligere Lindlandsaga kraftverk, som brant i 1957. Nævestadvassdraget ble vernet i 1993 som del av den nasjonale verneplanen for vassdrag, men i 2005 ble det åpnet for at småkraftverk kan

tillates i vernede vassdrag, forutsatt at utbyggingen ikke svekker verneverdiene. Kommunedirektøren anser at tiltaket bidrar til økt produksjon av energi, og er viktig for lokal næringsutvikling, samtidig som det vurderes at konfliktnivået er lavt sett opp mot verneverdiene i vassdraget.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at Risør kommune, ved Miljø og teknisk utvalg, anbefaler NVE å gi tillatelse til Lindlandsaga minikraftverk.

Bakgrunn

NVE har mottatt en søknad fra Lindlandsaga kraftverk om tillatelse etter vannressursloven til Lindlandsaga kraftverk.

Lindlandsaga Kraftverk AS søker om å reetablere tidligere Lindlandsaga kraftverk, som brant i 1957. Kraftverket vil få en installert effekt på 0,270 MW og produsere ca. 1,7 GWh i et normalår. Slukeevnen i kraftverket er planlagt til rett under 0,5 m3/s, ca. 30 % av middelvannføringen på strekningen som er beregnet til ca. 1,5 m3/s. Kraftverket er planlagt i det vernede Vegårsheivassdraget. NVE ønsker å få inn synspunkter på planene som er presentert i søknaden. NVE ønsker konkrete synspunkter på om planene bør gjennomføres, ev. valg av alternativ eller forslag til begrensninger i planene.

Det planlagte kraftverket ligger i Tvedestrand kommune, og kommunegrensen mot Risør følger Nævestadvassdraget. Risør kommune er derfor invitert til å gi uttalelse til søknaden.

Saksopplysninger

Nævestadvassdraget i Agder ble vernet gjennom Verneplan IV for vassdrag, som ble vedtatt av Stortinget i 1993. Vassdraget er dermed varig vernet mot kraftutbygging som del av den nasjonale verneplanen for vassdrag. Vernet ble gitt fordi vassdraget representerer viktige natur-, landskaps- og friluftsverdier, og inngår i det representative utvalget av vernede norske vassdrag.

Da Stortinget behandlet verneplanen i 2005, ble det åpnet for at småkraftverk med installert effekt på inntil 1 MW kan konsesjonsbehandles i vernede vassdrag, forutsatt at utbyggingen ikke svekker verneverdiene.

Vernet er altså ikke et absolutt forbud mot alle tiltak, men terskelen for tillatelser er høy. I denne saken vil spørsmålet derfor være om et konkret kraftprosjekt påvirker de verdiene som begrunnet vernet i 1993.

Dette er andre gang det søkes om tillatelse til kraftverk i Rykenfossen. En tidligere søknad, den gang kalt Lille Lindland minikraftverk, ble avslått av NVE i 2013
.
I den nye søknaden argumenterer utbygger for at:

- prosjektet er redusert i omfang
- vannuttaket er begrenset i tråd med hva som godkjennes i andre verna vassdrag
- tiltaket gir mindre fysiske inngrep enn forrige søknad, blant annet siden rørtraseen nå i hovedsak vil ligge i traktorveier/ skogsbilveier
- man vil ikke gjøre tiltak ved Atthaldsdammen i Gjerstad, som innebærer at det fortsatt vil være noe vannføring fra dammen mot Gjerstad.

Lindlandsaga kraftverk vil ikke være et reguleringskraftverk og vil i liten eller ingen grad kunne regulere vannstanden i Nævestadvassdraget. Den viktigste hydrologiske effekten vil være redusert vannføring på strekningen mellom inntaket og kraftstasjonens utløp når kraftverket er i drift. Inntaket er planlagt på kote 103 ved utløpet av Savann, og turbinen vil ligge på kote 31 ved Lindlandsvann. Elvestrekningen som blir berørt vil være 700 meter. Minstevannføring i sommerhalvåret vil være 35 l/sek og 287 l/sek i vinterhalvåret. Kraftverkets slukeevne vil være maksimalt 460 l/sek og minimalt 230 l/sek. Årlig middelvannføring er 1533 l/sek.



Kartet viser hvor Lindlandsaga kraftverk er planlagt. Nævestadvassdraget grenser mellom Risør og Tvedestrand rett nord for Lindland. Fylkesvei 3442 krysser fossen som skal legges delvis i rør.

For Nævestadvassdraget er den sentrale miljødiskusjonen ikke regulering av vannstand, men at en del av vannføringen ledes bort fra den naturlige elvestrekningen og at etableringen krever tekniske inngrep i et vernet vassdrag. Dette er også det NVE og Energidepartementet tidligere har lagt størst vekt på i sine vurderinger.

Det planlagte kraftverket vil hente vann fra den gamle fløtningsdammen ved Savann. Eksiterende reguleringsdam som var i bruk ved tømmerfløting er planlagt å bestå i sin opprinnelige form kun med ombygging av innløpet til tømmerrennen som ligger på nordsiden av dammen. Dammen er fundamentert på fjell og ansees som i bra stand. Den gamle dammen vil ikke få noe estetisk endring ved med denne ombyggingen.



Bildet viser den gamle fløtningsdammen ved Savann hvor det planlegges nytt inntak.



Bildet viser hvor vanninntak med finrist skal plasseres i den eksisterende demningen.



Bildet viser den gamle konstruksjonen for tømmerrenne som står i vassdraget. Den nye rørgaten vil ligge i en nybygd tømmerrenne på den eksisterende stålkonstruksjonen.

Vannledningen vil følge stålkonstruksjonen i luftspenn i ca 45 meter før ledningen vil gå i land. Herfra vil vannledningen følge traktorvei og skogsbilveg til bunnen av fossen. De siste 30 meterne av rørgaten før kraftstasjonen legges røret i dagen, forblendet med treverk som visuelt vil se ut som trerøret som kommer inn til den gamle turbinen. Lindlandsaga som brant i 1957 bygges opp igjen etter gamle tegninger med innebygget Kraftstasjon for den nye turbinen med utløp i Lindlandsvannet.

Nærestadvassdraget er et åleførende vassdrag og har funksjon som vandringskorridor for ål, som er klassifisert som kritisk truet (CR) på Norsk rødliste. Det planlegges å legge til rette for ålen, med en ål-renne forbi inntaksdammen for oppvandrende ål, slik at ålen vil få fri og bedre passasje enn i dag, finristen utformes slik at utvandrende ål ikke går inn i trykkrøret og turbinen.

Økonomiske konsekvenser
Kraftverket vil bli liggende i Tvedestrand kommune og vil ikke ha noen økonomiske konsekvenser for Risør kommune.

Vurderinger

Nævestadvassdraget er et vernet vassdrag. NVE peker på at det skal mye til at det blir gitt konsesjon i slike vassdrag, men det gjøres noen unntak når kraftverk blir lagt på en skånsom måte med begrenset påvirkning på omgivelsene.

Lindlandsaga kraftverk er planlagt som et lite kraftverk som berører en elvestrekning på 750 meter fra Savann til Lindlandsvann.

I dokumentasjonen kommer det frem at det kun er strekningen mellom vanninntaket og kraftverket som blir påvirket. Oppstrøms og nedstrøms vil det ikke være endringer, siden vassdraget ikke blir regulert.

I flomsituasjoner vil man ikke merke uttaket av vann, siden vannuttaket vil være så lite at det ikke påvirker vannstrømmen. Resten av året vil bli tørrere enn normalt, men minstevannsføring vil sikre at det renner vann i fossen selv i ekstremt tørre somre, som vi har hatt noen ganger de siste årene.

I forhold til tekniske inngrep i fossen, så er denne allerede relativt preget av gamle installasjoner fra fløtningstiden og krysning av en fylkesveg. Inntaksdammen er allerede bygd i form av en gammel fløtningsdam, og bærekonstruksjonen til rørgaten står allerede klar i elva. Det er vanskelig å se at det vil være negativt å oppruste denne strekningen med en tømmerrenne med rørgaten oppi.

Klima og natur
I forhold til biologisk mangfold vil håndteringen av ål være det viktigste tiltaket. I regionen har det fra tidligere vært mye ål, og det er viktig at denne arten ivaretas på en god måte. Det legges til rette for både oppvandrende og utgående ål i løsningen, og vi forutsetter at dette vil fungere på en god måte. Her forventes det at NVE kan kontrollere de foreslåtte løsningene, og det vises blant annet til løsningene på Fosstveit i Storelva som virker til å fungere godt. Det er ikke sjøørret og laks i denne strekningen av elva. Siden vassdraget ikke blir regulert, vil tiltaket i liten grad påvirke bestandene av stedegne arter som abbor og ørret.

Det er gjennomført biologiske registreringer langs den aktuelle elvestrekningen som ikke påviser noe velutviklet luftfuktighetsavhengig fossesprøytvegetasjon som kunne trues av utbyggingen. I henhold til Ecofact sin rapport om konsekvenser for naturmangfold påpekes det at i henhold til Miljødirektoratet sin instruks for naturtyper skal Rykenfossen registreres som «elvevannmasser» med kvalitet som en regionalt viktig naturtype med middels verdi. Det er registrert 3 insekter som er oppført som nær truet i rødelista. Det er to vannbiller og en steinflue. Det er uklart hva effekten av et kraftverk vil være for disse artene. I tillegg er det registrert rødlistearter knyttet til skog som antas å ikke bli berørt av tiltaket. Det er vanskelig å dokumentere at lavere vannstand har stor effekt på det biologiske mangfoldet.

Tiltaket bidrar til en økt produksjon av energi med liten klimapåvirkning, og er positivt i et klimaperspektiv.

Folkehelse og levekår
Det er lite friluftsliv knyttet til den aktuelle elvestrekningen og tiltaket anses å ikke påvirke nåværende friluftslivsaktiviteter. Tiltaket anses å ikke ha noen påvirkning på folkehelse eller levekår.

Kommuneplan
Kommuneplanen har som en av målsetningene av kommunen skal ta ansvar i klima- og naturkrisen som verden står overfor, og ett av tiltakene er at kommunen skal tilrettelegge for etablering av kortreist grønn energiproduksjon til lokal næring og innbyggere. Tiltaket er i tråd med Risør kommune sin kommuneplan.

Konklusjon

Kommunedirektøren anser at tiltaket bidrar til økt produksjon av energi, og vil være viktig for lokal næringsutvikling, samtidig som det vurderes at konfliktnivået er lavt sett opp mot verneverdiene.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at Risør kommune, ved Miljø og teknisk utvalg, anbefaler NVE å gi tillatelse Lindlandsaga minikraftverk.